

10 maart jl. overleden lid Dhr. W.I. Engel. Deze collectie is inmiddels in ons depot door een aantal mensen uitgesplitst. Een deel is naar de Hist. Kring Eemland gegaan. Wij beschikken nog over een doos vol (papieren) spullen die betrekking hebben op de spoor- en tramwegen in Nederland. Kunnen wij daar een van onze leden een plezier meer doen? De Hist. Kring werd verrijkt met een aantal boeken en persoonlijke zaken.

Dit jaar werd de Open monumentendag op 10 september voor het eerst door de Historische Kring georganiseerd. Het thema was Religieus erfgoed.

Ons lid dhr Martijn Hes heeft zich verdienen gemaakt door de coördinatie van het geheel. De beide kerken in Abcoude en de Gereformeerde Kerk in Baambrugge waren voor bezichtiging geopend. In totaal mochten wij meer dan driehonderd bezoekers noteren.

Ook het project "Groeten uit Abcoude en Baambrugge" van het Steunpunt kunsteducatie in de provincie Utrecht wordt door ons ondersteund en begeleid. De komende maanden zullen de groepen 5 en 6 van de Lagere Scholen gewapend met een digitale camera opnamen in het dorp maken. Basis hiervoor vormen een aantal geselecteerde oude prentbriefkaarten. De opdracht is deze afbeeldingen te lokaliseren en opnieuw te fotograferen. In de scholen worden deze en de oude opnamen verder besproken en beschreven.

De redactie.

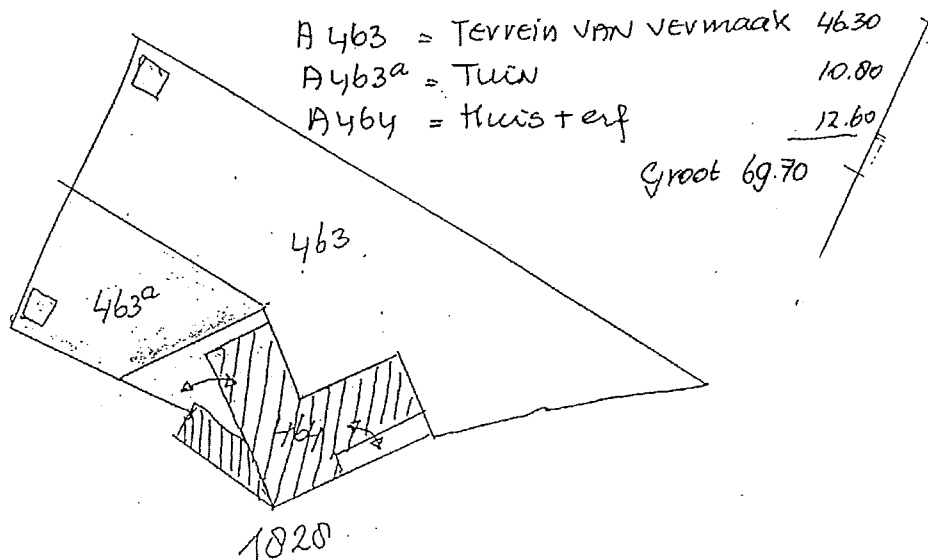
Buitenplaats Hoolendrecht – Partycentrum Koekenbier, (slot)

In de vorige aflevering van deze Kroniek eindigden wij de beschrijving van de lotgevallen van de buitenplaats Hoolendrecht bij de aankoop van de buitenplaats door Pieter Kleijn, (1774-1863), die zich bij de vervening van de gecombineerde Holendrecht en Bullewijker polders heeft ingezet. De toestemming tot vervening was door de eigenaren verkregen in 1802 en Pieter, stammend uit een veenarbeidersgezin, is bij deze vervening betrokken geraakt. Hij wordt achtereenvolgens vermeld als *veenman, veenbaas en opzichter der veenderij*. Hij maakte aldus carrière in het veen en later ook daarbuiten: *veehouder, landbouwer, koopman, en ten slotte: grond- en landeigenaar*.

Vermoedelijk heeft hij, mede door enkele kleinere grondtransacties, de smaak te pakken gekregen en de mogelijkheden van het grote pand van **Hoolendrecht** voorzien. Hij heeft in zijn jonge jaren het verval en de afbraak van vele

herenhuisen, die op de buitenplaatsen stonden, zien gebeuren. De slechte economische tijden - continentaal stelsel en tiërcering van het particulier kapitaal (tot op een derde verminderen) - waren daaraan niet vreemd. In plaats van afbraak

zag Pieter echter de mogelijkheden voor een andere bestemming, die dit grote huis en de ligging daarvan boden. Hij heeft het tot dan toe nog vrijwel ongewijzigde huis gekocht en het tot logement doen verbouwen, hetgeen de oprichting

Afb. 1 & 2

De Abcouder Paardenmarkt 'Ernst en Luim' uit het midden van de 19e eeuw:

Daar snelt een dubbele rei van boeren en boerinnen,

De nieuwe herberg in, de nieuwe herberg binnen,

De glazenkast stuift vol, ja Klein zijn logement,

Is aan dit vele volk maar duivels min gewend.

De primo klasse mede, is vrolijk op de benen,

En snellen als de rest naar Huib zijn herberg henen,

Hier zit Apollo voor, hier muziek en zang,

Hier valt in vrolijkheid, de lange tijd niet lang.

Hier rent men in galop, de baan op en neder,

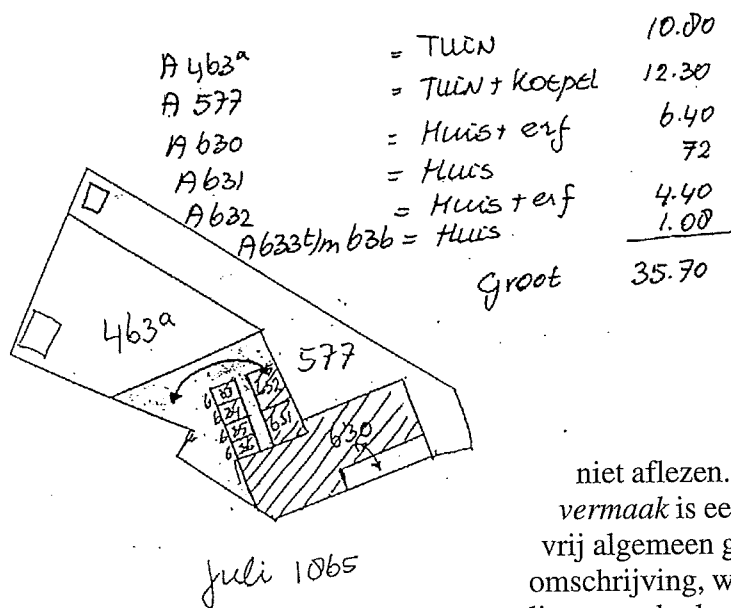
Men zweet en hijgt er van en rust eens even weder,

Dan wordt de wals hervat en ferm in 't rond getoerd,

Mazurka fiks gedanst, de polka uitgevoerd.

We mogen veronderstellen dat het beschreven hijgen werd opgewekt in dat gedeelte van de tuin, aangeduid als *terrein van vermaak*, waar de koepel stond en waar een gelegenheid was om elkaars krachten te meten.

Dat heeft niet zo lang geduurd. In 1853 verkocht Huibert Kleijn het gedeelte van de tuin waar de genoemde wedstrijden werden gehouden, ten behoeve van de bouw van de naast het herenhuis op te richten woning, waarvoor de stenen koepel moest opschuiven. Deze werd herbouwd op het overblijvende tuingedeelte, op de kadastrale inmeting van 1865 genummerd: 577 (Afb. 2). Toch geeft dit alles niet de indruk dat de exploitatie een groot succes was en in 1864 verkocht Huib,

niet aflezen. *Terrein van vermaak* is een in die jaren vrij algemeen gebruikte omschrijving, waar ook wandelingen onder konden worden verstaan. De merkwaardig scheef staande aanbouw aan het complex is niet afzonderlijk verklaard, maar wij zouden daar de stalling en eventueel het koetshuis achter kunnen vermoeden, mogelijk ook de woning voor de exploitant van het logement.

In 1846 verkocht Pieter **Het Nieuwe Logement** aan zijn jongst geboren en enige nog in leven zijnde zoon uit zijn eerste huwelijk: Huybert (1811-1867). Deze was veehouder in Nieuwer Amstel, doch heeft de exploitatie van het logement zelf ter hand genomen, zoals blijkt uit het rijmwerk, aange troffen in:

van diverse bijgebouwen met zich meebracht. Zeven jaar later, in 1828, vinden wij daar de weerslag van in de oudste kadastrale opmeting, (Afb.1.) zowel als in het huurcontract dat Pieter in dat jaar afsloot met *Gijsbert Bouten, logementhouder te Abcoude-Proosdij, door deze reeds bewoond en gebruikt wordende.*

De naam: **Het Nieuwe Logement** is dan reeds ingeburgerd; *Het Nieuwe Logement met desselfs huizinge, koetshuis, stalling, koepel, tuinen en wandelingen cum annexis.*

Of het logement in die jaren reeds gecombineerd werd met een "uitspanning" laat zich uit de kadastrale tekening uit 1828

Afb. 3, de bar-dancing Holendrecht

dan 53 jaar oud, het gehele complex aan Hendrikus Donatus Mollenkramer, een brandstoffenhandelaar uit Amsterdam, die de exploitatie ging overnemen, waarbij ook de drank niet werd vergeten. Voor het gebruik daarvan kende men nog een aparte ruimte - *de Lokkerd* - waar men drank kon kopen voor huiselijk gebruik. Ook kwamen daar de bedelaars voor het innemen van een maatje, nadat ze het geld daarvoor eerst in het dorp bijelkaar hadden gebedeld. In de Lokkerd stonden geen stoelen; men verkeerde daar staande. De kadastrale schets van 1865 (gemaakt wegens de genoemde verkoop aan Mollenkramer), geeft de situatie weer, zoals deze was bij die overdracht. We zien dat Huib de bijgebou-

wen gedeeltelijk heeft vervangen door, of ingericht tot een-kamerwoningen. Hoewel zo op het oog weinig ruimte voor stalling was overgebleven, werd in de verkoopakte toch nog gesproken van een stalling voor paarden, koebeesten en rijtuigen, waarin Mollenkramer een stalhouderij ging exploiteren. De naam veranderde hij in

Het Amsterdamsch Koffijhuis.

Na het overlijden van Mollenkramer kwam het gehele complex in 1902 in handen van A.P.J. van der Kroon, een echte paardenliefhebber, onder wiens leiding ook de stalhouderij floreerde. De beide hierbij afgedrukte vignetten, ontleend aan rekeningen van

respectievelijk Mollenkramer en Van der Kroon, geven een suggestie van deze ontwikkeling. De stalhouderij

bood bovendien op Zondagmorgen plaats aan de boeren uit de omtrek, die alvorens ter kerke te gaan, paard en rijtuig bij Van der Kroon in goede handen wisten. De zaal van het logement werd meer en meer voor bijeenkomsten en vergaderingen benut, maar het meest in de herinnering waren achtergebleven de Onafhankelijkheidsfeesten van 1913. Daarvan zullen echter anno 2005 nog nauwelijks getuigen te vinden zijn. In het Utrechts Provinciaal en Stedelijk Dagblad troffen wij daarvan, althans voor wat de Abcoude feestelijkheden betreft, ook geen uitvoerige verslagen aan. Wel daarentegen van de feesten in Zeist en Baarn en natuurlijk van de feesten in de stad Utrecht. Dinsdag 2 en Woensdag 3 September 1913 vormden hoogtepunten in de feestvreugde; een aubade ter ere van Hare Majesteit de Koningin ontbrak niet !

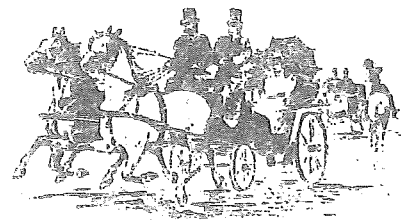
In de jaren daarna werd de zaal van het Amsterdams Koffijhuis geleidelijk, onder het beheer van Van der Kroon, ook gebruikt voor kinderooperettes, toneel- en filmvoorstellingen, vaak georganiseerd door de doktersvrouw Van Doorn. De stalhouderij veranderde rond 1926 in een taxi-bedrijf.

Afb. 4, Holendrecht met afdak en luifel, rond 1900

HANDEL in WIJNEN
Binnen & Buitenlandsch Gedistilleerd

A.P.J. VAN DER KROON,
Logement en Uitspanning
ABCOUDE.

Maand
Januarie 1907

De exploitatie werd voortgezet door Nico en Dora van der Kroon, die er voor zorgden dat *het Amsterdams Koffiehuis* een begrip bleef in de wijde omtrek. Dit duurde tot 1970: in dat jaar pachtten Jan en Joke Koekenbier, hoewel komend uit Noord Holland, doch behorend tot een oud Abcou's geslacht, het complex. Zij zetten de exploitatie voort onder de naam *Hotel-café restaurant Koekenbier*.

Onder hun handen, zeker nadat in 1980 de eigendom van het geheel was verworven, is het

uitgegroeid tot het alom bekende *Party-house Koekenbier*, waar vrijwel alles mogelijk was. De in de loop der jaren bijgebouwde stalling werd door hen - verbouwd en vergroot - ingericht tot bar-dancing, (Afb. 3.).

Na meer dan een eeuw ernst en luim heeft een grondige restauratie het oorspronkelijke herenhuis van de buitenplaats **Hoolendrecht** met zijn breedte van zeven traveeën weer enigszins in het gezicht gebracht. Rond de eeuwwiss-

ling van 1900 was echter, ten behoeve van de exploitatie, teneinde ook buiten te kunnen zitten en het serveren van spijs en drank buiten mogelijk te maken, een door kolommen ondersteund afdak of luifel aangebracht dat de aantrekkingskracht zeker heeft vergroot (Afb. 4.).

Bij de genoemde restauratie is deze aanbouw, die in de loop der jaren in een serre was veranderd, geheel opgeknapt en is

Afb. 5, het hotel "Raadhuis van Kroonenburgh" met veranda en luifel

Hotel „Raadhuis van Kroonenburgh”. — LOENEN a/d VECHT.

Uitg. E. Spruijt, Boekh.

het gebouw als kantoorruimte in gebruik genomen. Het opmerkelijke feit doet zich voor, dat in de Gemeente Loenen een overeenkomstige ontwikkeling heeft plaats gevonden: in de kern van dit dorp is in het eerste decennium van de 18e eeuw een Gerechtshuis gebouwd, eveneens zeven traveeën breed, dat als *Raadhuis van Kroonenburg* grote

bekendheid genoot. Rond 1900 werd het als hotel 'Raadhuis van Kroonenburg' geëxploiteerd, eveneens met een veranda of luifel vergroot om buiten te kunnen zitten (Afb. 5.). Dit gebouw is in de zestiger jaren van de vorige eeuw grondig gerestaureerd, eveneens ten behoeve van de inrichting tot kantoorbestemming. Bij die restauratie is de veranda

gesloopt, zodat het gebouw zich in zijn volle 18e eeuwse glorie aan de straatweg verheft, bovendien versierd met elementen uit de tijd dat het als Gerechtshuis in gebruik was. Die oude glorie is bij **Hoolendrecht** helaas niet teruggekeerd.

Dick Slebos.
Abcoude, 2005.

Van vurige ziekten naar vurige werkzaamheden.

Begin dit jaar ontvingen wij van de familie Th.D.M. Kats een paar interessante voorwerpen. Een en ander was afkomstig van "Ome Jan" Troost, de vader van mevr Jopie Kats. Dit was aanleiding om ons verder te verdiepen in Ome Jan en het huis in Baambrugge waar hij het grootste gedeelte van zijn leven heeft gewoond.

Wij beginnen met het huis dat staat aan de Rijksstraatweg 7 tegenover de voormalige boerderij Iepenburg. Op de gevel staat sinds enige tijd de naam 't Passantenhuis. Wat heeft zich hier vroeger afgespeeld?

Besmettelijke ziekten.

Gedurende de 19^e eeuw werd Nederland herhaaldelijk getroffen door ernstige epidemieën. In geheel Europa was men bezig met de vraag op welke wijze pokken-, cholera- of tyfusepidemieën konden worden voorkomen.

Langzaam drong het besef door dat overheid en burgers meer aandacht moesten geven aan openbare hygiëne, verbeter-

ring van het drinkwater, voeding en huisvesting.

Onze beiden dorpen werden bijv in 1866 getroffen door een heftige cholera epidemie. Deze ziekte veroorzaakte in amper twee maanden 58 doden in Abcoude Proostdij en 26

slachtoffers in Abcoude-Baambrugge. Cholera was een zeer besmettelijke ziekte die de dood binnen 24 uur kon veroorzaken. De patiënten werden niet in ziekenhuizen verpleegd, maar thuis. De kans op besmetting van huis-en buurgenoten was hierdoor aanzienlijk.

De voorgevel van het oude huisje begin jaren veertig met Jan en Jo Troost